

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.410.025.04.2017

P/17/094

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

ul. Kilińskiego 210, 93-106 Łódź

T + 48 42 239 32 00, F + 48 42 239 32 90

llo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/094 - Dostępność przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler	Andrzej Pietrzyk, Specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLO/181/2017 z dnia 6 grudnia 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Skierniewice, ul. Rynek 1, 96-100 Skierniewice (dalej: Urząd)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krzysztof Jażdżyk, Prezydent Miasta Skierniewice (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

Działania Miasta Skierniewice dotyczące przestrzeni publicznej, mimo że systematycznie poprawiały jej jakość, nie były skuteczne, nie zapewniały bowiem osobom starszym i niepełnosprawnym dostępu do tej przestrzeni na zasadzie równości z innymi osobami².

W ramach prowadzonych licznych inwestycji, Miasto sukcesywnie podejmowało działania w celu dostosowania przestrzeni publicznej do potrzeb i możliwości osób starszych i niepełnosprawnych. Działania Miasta były ukierunkowane głównie na usuwanie z przestrzeni publicznej barier architektonicznych uniemożliwiających lub utrudniających poruszanie się osób o ograniczonej sprawności fizycznej. Dotyczyły one oprócz przystosowania obiektów użyteczności publicznej, inwestycji dotyczących ciągów komunikacyjnych (chodników, przejść dla pieszych) oraz inwestycji w środki komunikacji publicznej. Niektóre z wdrożonych rozwiązań były jednak nieskuteczne, nie uwzględniały bowiem potrzeb wszystkich użytkowników, zwłaszcza tych o obniżonej percepcji (np. z niepełnosprawnością słuchu lub wzroku). W ocenie NIK, przyczyniły się do tego brak rzetelnej inwentaryzacji istniejących w przestrzeni publicznej barier i planu ich usuwania z uwzględnieniem innych niż ruchowa rodzajów niepełnosprawności.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Przez dostępność należy rozumieć zapewnienie osobom niepełnosprawnym na zasadzie równości z innymi osobami dostępu do środowiska fizycznego, środków transportu, informacji i komunikacji, w tym technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych, a także innych urządzeń i usług powszechnie dostępnych lub powszechnie zapewnianych, zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich. Por.: art. 9 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych z 2006 r. przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne ONZ, ratyfikowanej przez Polskę 6 września 2012 r. (Dz. U. z 2012 r., poz. 1169).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Rozpoznanie potrzeb i oczekiwań osób starszych i niepełnosprawnych w odniesieniu do przestrzeni publicznej

Opis stanu
faktycznego

1. Rada Seniorów Miasta Skierniewice została powołana w dniu 29 października 2007 r.³ jako przedstawicielstwo organizacji reprezentujących środowiska emerytów, rencistów i kombatantów oraz instytucji współpracujących z tymi środowiskami, pełniąc m.in. funkcje doradcze dla Prezydenta Miasta. W jej skład wchodziła w szczególności przedstawiciele organizacji zrzeszających osoby starsze: klubów seniora, związków kombatanckich, Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Uniwersytetu III Wieku oraz lokalnie działających stowarzyszeń. Rada czynnie uczestniczyła w bieżących inicjatywach Miasta oraz angażowała się w działania o znaczeniu wojewódzkim, w tym m.in.: przedstawiciele Rady uczestniczyli w konsultacjach Wojewódzkiej Karty Seniora. Członkowie Rady podczas okresowych posiedzeń spotykali się z przedstawicielami miejskich instytucji i formułowali potrzeby środowiska m.in. dostępności przestrzeni publicznej.

Poza posiadaniem swoich przedstawicieli w Radzie Seniorów, organizacje zrzeszające osoby starsze współpracowały z Miastem i miejskimi instytucjami kultury⁴. We współpracy ze środowiskiem seniorów, podjęta została decyzja o dokończeniu budowy Domu Pomocy Społecznej w Skierniewicach.

(dowód: akta kontroli str. 10-92)

2. W Skierniewicach działała również Miejska Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych⁵. W jej skład wchodziła przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych. Przedstawiciele Rady współpracowali z Miastem i jednostkami mu podległymi – m.in.: Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie (dalej: MOPR) w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym. Członkowie Rady zgłaszali problemy, które w Urzędzie starano się rozwiązywać, w tym m.in. sprawy utworzenia mieszkania treningowego, zapewnienia opieki stomatologicznej osobom niepełnosprawnym w pełnym znieczuleniu, zapewnienia tzw. usługi wychnieniowej opiekunom dorosłych osób niepełnosprawnych poprzez tzw. sobótki socjoterapeutyczne (działania realizowane od 2016 r.) i jednocześnie zapewnienie rehabilitacji oraz integracji dorosłym osobom niepełnosprawnym. W 2017 r. członkowie rady uczestniczyli w rozmowach (działanie w trakcie realizacji) w związku z planowanym uruchomieniem w Mieście środowiskowego domu samopomocy dla osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 10-92)

3. Za współpracę z organizacjami osób starszych i niepełnosprawnych w Urzędzie Miasta Skierniewice odpowiadał Wydział Rozwoju Gospodarczego, Sportu i Spraw Społecznych oraz Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, które realizowały te działania przy współpracy z Domem Pomocy Społecznej oraz innymi jednostkami podległymi Miastu Skierniewice (m.in. z Centrum Kultury i Sztuki, Ośrodkiem Sportu i Rekreacji,

³ Rada została utworzona Zarządzeniem Prezydenta Miasta Skierniewice Nr 86/07 z dnia 29 października 2007 r. w sprawie powołania Rady Seniorów Miasta Skierniewice i nadania jej regulaminu. Zarządzeniem Prezydenta Miasta Skierniewice Nr 4/2015 z dnia 14 stycznia 2015 r. dokonano zmian zmieniono ww. zarządzenie.

⁴ Angażowały się w organizację obchodów Dnia Seniora, z inicjatywy społeczne (np. zbiórkę darów dla najbardziej potrzebujących osób starszych z terenu Miasta).

⁵ Powołana Zarządzeniem Prezydenta Miasta Skierniewice Nr 41/2016 z dnia 22 lutego 2016 roku w sprawie powołania Miejskiej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych.

Miejską Pływalnię „Nawa” oraz Miejskim Zakładem Komunikacji).

(dowód: akta kontroli str. 5-9)

4. Przedstawiciele organizacji pozarządowych działających m.in. na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych współpracowali przy realizacji budynku rehabilitacji zawodowej i społecznej na potrzeby warsztatu terapii zajęciowej. Przedstawiciele organizacji osób starszych i niepełnosprawnych zgłaszali swoje uwagi dotyczące sposobu zagospodarowania miejskiej przestrzeni publicznej oraz uwagi dotyczące występujących w tej przestrzeni barier zarówno czasie otwartych spotkań mieszkańców Miasta z Prezydentem, jak i w ramach prac rady Seniorów oraz Rady ds. Osób Niepełnosprawnych. Opinie osób starszych i niepełnosprawnych były istotne dla planowania remontu budynku Urzędu Miasta w Skierniewicach (ulica Rynek 1). Dzięki tym pracom zlikwidowano niektóre bariery architektoniczne m.in. zbudowano podjazd umożliwiający poruszanie się osób na wózkach inwalidzkich, przebudowano wejście, które wyposażono w automatycznie otwierane drzwi, zlikwidowano schody wiodące na parter wewnątrz budynku, dostosowano toalety do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, stworzono punkt obsługi interesanta, zlikwidowano wyposażenie uniemożliwiające przejazd osobom na wózkach inwalidzkich oraz poszerzono drzwi wewnętrzne i wejściowe do pomieszczeń znajdujących się na parterze budynku. We współpracy ze środowiskiem osób niepełnosprawnych i starszych zapadały decyzje o konieczności wymiany autobusów w MZK. W wyniku m.in. wskazanych działań Rada Miasta Skierniewice podjęła uchwałę w sprawie podjęcia działań wspierających integrację osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie Gminy Miasto Skierniewice⁶.

(dowód: akta kontroli str. 5-9, 93-118)

5. Samorząd Miasta upowszechniał informacje o możliwości uczestniczenia mieszkańców w działaniach na rzecz zwiększenia dostępności przestrzeni publicznej, w tym m.in. wśród osób starszych lub niepełnosprawnych za pomocą lokalnych środków masowego przekazu oraz za pośrednictwem strony internetowej Urzędu, oraz plakatów oraz ulotek wręczanych zainteresowanym osobom podczas oficjalnych spotkań.

(dowód: akta kontroli str. 5-9, 93-124)

6. Pracownicy Urzędu Miasta w Skierniewicach odbywali szkolenia w zakresie obsługi osób niesłyszących (wg stanu na dzień zakończenia kontroli⁷ w Urzędzie zatrudnionych było czterech takich pracowników). Pracownicy Wydziału Realizacji Inwestycji, Biura Planowania Przestrzennego oraz Wydziału Pozyskiwania Zewnętrznych środków Finansowych uczestniczyli w konferencji organizowanej przez Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi nt.: „Projektowanie uniwersalne - dostępność bez ograniczeń⁸”. Pracownicy Biura Planowania Przestrzennego uczestniczyli również w szkoleniu nt. planowania przestrzennego w świetle ustaw: o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz Prawo Budowlane (obejmującym również zagadnienia projektowania uniwersalnego). Pracownicy Urzędu nie odbywali natomiast szkolenia z zakresu obsługi i kontaktów z osobami niepełnosprawnymi (w innym niż ww. zakresie) oraz z osobami starszymi.

(dowód: akta kontroli str. 5-9)

⁶ Uchwała Rady Miasta Skierniewice z dnia 23 czerwca 2016 roku w sprawie podjęcia działań wspierających integrację osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie Gminy Miasto Skierniewice.

⁷ 29 stycznia 2018 r.

⁸ 19 października 2016 r.

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

NIK pozytywnie ocenia podejmowanie przez Miasto działań w zakresie rozpoznawania potrzeb i oczekiwań osób starszych i niepełnosprawnych w odniesieniu do przestrzeni publicznej oraz powołanie organów konsultacyjno – doradczych: Rady Seniorów Miasta Skierniewice oraz Miejskiej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych, które aktywnie angażowały się w działania na rzecz reprezentowanych przez nie środowisk.

2. Strategie działań odpowiadające na potrzeby i oczekiwania osób starszych i niepełnosprawnych

Opis stanu
faktycznego

7. Samorząd Miasta przyjął n.w. dokumenty strategiczne dotyczące m.in. polityki Miasta w stosunku osób starszych i niepełnosprawnych oraz kształtowania przestrzeni publicznej, w których ujęto zamierzenia odnośnie działań na rzecz poprawy dostępności przestrzeni publicznej dla osób niepełnosprawnych i starszych, w tym usuwania barier występujących w tej przestrzeni – były to:

Strategia Rozwoju Miasta Skierniewice⁹

Strategia odnosiła się m.in. do problematyki związanej potrzebami osób starszych i niepełnosprawnych, w tym w zakresie związanym z dostępnością przestrzeni publicznej dla tych osób i usuwaniem barier architektonicznych. W strategii przyjęto do realizacji cele odpowiadające potrzebom osób starszych i niepełnosprawnych, np. w ramach celu strategicznego: rozwój infrastruktury, celu operacyjnego: rozwój nowoczesnego transportu publicznego założono realizację działań na rzecz rozwiązań ułatwiających funkcjonowanie w społeczeństwie osobom niepełnosprawnym, szczególnie w zakresie udogodnień związanych z przystosowaniem obiektów użyteczności publicznej do ich potrzeb (windy, podjazdy, miejsca parkingowe), jak również zakup odpowiednich środków transportu publicznego [działanie: sukcesywne przystosowanie infrastruktury transportowej, w tym środków transportu do potrzeb osób niepełnosprawnych (usunięcie barier architektonicznych i komunikacyjnych)]; w ramach celu operacyjnego: rozwój nowoczesnej edukacji założono m.in. działania polegające na przystosowywaniu placówek do potrzeb osób niepełnosprawnych (usunięcie barier architektonicznych, doposażenie obiektów); w ramach celu operacyjnego: rozwój infrastruktury ochrony zdrowia i rozwój usług medycznych zaplanowano przystosowanie instytucji publicznych, w tym placówek ochrony zdrowia do potrzeb osób niepełnosprawnych (usunięcie barier architektonicznych i komunikacyjnych); dla realizacji celu operacyjnego: rozwój infrastruktury społecznej i usług społecznych zaplanowano działania w zakresie rozwoju usług opieki środowiskowej dla osób przewlekle chorych i starszych na terenie Skierniewic, rozwój infrastruktury opieki społecznej poprzez tworzenie domów dziennego pobytu i doposażenie placówek opieki

⁹ Załącznik do uchwały Nr XXIV/74/2016 Rady Miasta Skierniewice z dnia 21 kwietnia 2016 roku. Strategię opracowano z uwzględnieniem: Pakietu legislacyjnego Unii Europejskiej dla polityki spójności na lata 2014-2020, Umowy Partnerstwa na lata 2014-2020 zatwierdzonej przez KE w dniu 21 maja 2014 r., określającej zasady polityki spójności na lata 2014-2020, Strategii „Europa 2020”, dokumentów programowych województwa łódzkiego (były to dokumenty: Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020, Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, Regionalna Strategia Innowacji - LORIS 2030, Program Rozwoju Turystyki w Województwie Łódzkim na lata 2007 - 2020, Plan przeciwdziałania depopulacji w województwie łódzkim, Koncepcja Strategii Rozwoju Makroregionu Polski Centralnej 2030).

społecznej w Skierniewicach. Ponadto kwestia dostępności przestrzeni publicznej dla osób niepełnosprawnych została wskazana, jako konieczny element działań związanych z realizacją celu operacyjnego: poprawa i rozwój infrastruktury związanej z bezpieczeństwem publicznym, a kwestia dostępności usług publicznych dla osób starszych w ramach celu: rozwój e-usług i społeczeństwa informacyjnego (m.in. zapewnienie właściwych standardów tych usług, w odniesieniu do osób starszych, w tym m.in. założono tworzenie e-usług w ramach Urzędu Miasta Skierniewice)¹⁰. W Strategii określono źródła finansowania realizacji jej celów¹¹ oraz przyjęto system monitorowania jej realizacji¹².

(dowód: akta kontroli str. 280-297)

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Na potrzeby opracowania strategii dokonano badania opinii środowiska lokalnego nt. występujących, istotnych problemów społecznych, czego efektem było w odniesieniu do niepełnosprawności stwierdzenie m.in., że (w ocenie uczestników badania): dyskryminacja mieszkańców ze względu na niepełnosprawność (obok: wieku, płci i miejsca zamieszkania) była jedną z przyczyn problemu bezrobocia na terenie Miasta oraz, że do szczególnie niebezpiecznych w miejscu zamieszkania należą słabo oświetlone elementy/obszary przestrzeni publicznej Miasta (Osiedle Widok, ul. Sienkiewicza tereny nad zalewem). W przeprowadzonej analizie (typu SWOT) zidentyfikowano problem występujących barier architektonicznych w Mieście. Wśród celów strategicznych wskazano ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizację społeczną i zawodową osób z ww. grupy¹³. W ramach programu operacyjnego integracja społeczna wskazano takie działania kierunkowe jak m.in.: współdziałanie MOPR i PFRON w likwidacji barier architektonicznych i transportowych, współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w imieniu i na rzecz osób niepełnosprawnych w kreowaniu właściwej polityki społecznej oraz rozszerzenie oferty usług rehabilitacyjnych na rzecz osób niepełnosprawnych i podnoszenie ich jakości poprzez: tworzenie mieszkań treningowych oraz chronionych. Wskazano potencjalne źródła finansowania¹⁴. Wśród mierników oceny wskazano m.in. liczbę zlikwidowanych barier architektonicznych, liczbę osób starszych i niepełnosprawnych uczestniczących w sporcie, kulturze i turystyce oraz liczbę nowo utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.

¹⁰ Zaplanowane działania dotyczyły m.in. budowy e-usług w ramach Urzędu Miasta Skierniewice, zapewnienie wsparcia w rozwoju sieci szerokopasmowego dostępu do Internetu na terenie Miasta oraz prowadzenie działań związanych z walką z wykluczeniem cyfrowym, m.in. poprzez organizowanie dostępu do Internetu na terenie Miasta.

¹¹ Środki publiczne krajowe (budżet Miasta Skierniewice, budżet województwa łódzkiego oraz budżet państwa), środki zagraniczne m.in.: pochodzące z Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 (RPO WL 2014-2020), EFS, EFRR, pochodzące z programów operacyjnych na lata 2014-2020, pochodzące z programów UE, z innych zagranicznych instrumentów finansowych oraz programów, w tym z Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizm Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) oraz środków w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej (EWT), środki prywatne. Wśród środków celowych krajowych m.in: środki z Wojewódzkiego Urzędu Pracy i będące w dyspozycji poszczególnych ministerstw.

¹² Obejmował on: zbieranie danych liczbowych oraz informacji dotyczących realizacji celów, prowadzenie analiz porównawczych i tematycznych, przygotowywanie cyklicznych raportów dla Rady Miasta i Prezydenta Miasta, ukazujących stopień realizacji poszczególnych celów strategicznych, ocenę osiągniętych rezultatów oraz stopnia wykonania przyjętych celów i działań, a także planowanie zmian oraz wyznaczanie nowych kierunków działań dla rozwoju Miasta. Wśród wskaźników realizacji celów strategii obok wskaźników dotyczących całej populacji mieszkańców Miasta wskazano jeden odnoszący się bezpośrednio do osób niepełnosprawnych: placówki przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, z wartością bazową wg stanu na koniec 2015 r. (pięć placówek) i analogicznie z wartością docelową na koniec 2020 r. (osiem placówek) - wskaźnik dotyczący celu strategicznego: rozwój rynku pracy i aktywne społeczeństwo (pomiar wskaźnika - raz w roku, źródło danych – dane własne Urzędu).

¹³ Jednym z elementów tej polityki było m.in. wprowadzenie ulg przy zakupie biletów do Kinoteatru „Polonez” i spektakli w Centrum Kultury i Sztuki, wprowadzenie bezpłatnego dostępu na zajęcia organizowane przez CKiS w Skierniewicach oraz ulg w opłatach za korzystanie z hal sportowych należących do OSiR w Skierniewicach dla osób niepełnosprawnych z terenu Miasta Skierniewice (wprowadzone uchwałą nr XXVI/99/2016 Rady Miasta Skierniewice z dnia 23 czerwca 2016r. w sprawie podjęcia działań wspierających integrację osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie Miasta Skierniewice).

¹⁴ Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych i sponsorów.

Program Rewitalizacji Miasta Skierniewice

Ujęta w Programie Rewitalizacji Miasta Skierniewice diagnoza strefy społecznej na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych powstała m.in. w oparciu o konsultacje z wydziałami UM, opracowania eksperckie oraz badania ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców Skierniewic, w tym również wśród osób starszych i niepełnosprawnych¹⁵. Ankietowani zwracali uwagę m.in. na utrudnienia architektoniczne (m.in. nierówne chodniki, zbyt wąskie drzwi w budynkach użyteczności publicznej oraz brak podjazdów), a także inne problemy np. brak w Mieście grup wsparcia, miejsc opieki oraz społecznych projektów mobilizacji zawodowej.

W Strategii przyjęto, w odniesieniu do problemu dostępności przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych, pośród celów do realizacji m.in.:

- poprawę jakości podwórek w ścisłym centrum Skierniewic, zamieszkałym głównie przez osoby w wieku senioralnym, m.in. poprzez „odnowienie tkanki mieszkaniowej”,
- wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych, m.in. poprzez utworzenie Domu Pomocy Społecznej,
- zwiększenie jakości przestrzeni publicznej w Mieście poprzez wykonanie szeregu prac budowlanych, ułatwiających poruszanie się, oraz przebudowę strony internetowej Miasta Skierniewice i dostosowanie jej do potrzeb osób niedowidzących.

Wskazano metodologię monitorowania, oceny i promocji Programu Rewitalizacji¹⁶. Wśród wskaźników odnoszących się do pomiaru stopnia realizacji celów programu wskazano m.in. liczbę osób niepełnosprawnych zatrudnionych w Zakładzie Aktywizacji Zawodowej. Na realizację programu przewidziano w programie – w zakresie dostępności przestrzeni publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych (adaptacja budynków służących aktywizacji społeczno-zawodowej oraz wsparcie i opieka nad osobami niepełnosprawnymi) środki w wys. 10 mln złotych (tj. po 250 tys. zł rocznie).

(dowód: akta kontroli str. 312-331)

Miejski Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi¹⁷

Wśród celów szczegółowych programu były m.in. następujące: poprawa jakości życia mieszkańców Miasta poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych oraz podejmowanie przedsięwzięć skierowanych do osób starszych. Natomiast wśród form współpracy wskazano m.in. udział tych organizacji w konsultowaniu projektów aktów normatywnych dotyczących sfery zadań publicznych. Do priorytetowych obszarów współpracy zaliczono m.in.: działalność na rzecz osób niepełnosprawnych i osób w wieku emerytalnym.

¹⁵ Program powstał w procesie społecznej partycypacji. Prowadzono również konsultacje z Wydziałami UM oraz wykorzystano opracowanie eksperckie na podstawie prowadzonych badań ankietowych. Dokument przygotowano w oparciu o Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 (z sierpnia 2016 r.). Program zawierał wskazane w załączniku do wytycznych elementy, w szczególności spełniał wymagania dotyczące minimalnej zawartości programu rewitalizacji. Program dotyczył terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju Miasta, w szczególności dotkniętych koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych.

¹⁶ Monitorowaniem zajmował się Komitet Monitorujący: Prezydent Miasta Skierniewice, Skarbnik, Przewodniczący zespołu koordynującego oraz Przedstawiciel Rady Miasta. Zebrania Komitetu miały odbywać się raz na pół roku (obowiązki jednostki obsługującej Komitet stanowiło m.in. przygotowywanie szczegółowych informacji na temat postępów w realizacji PR w formie raportu, protokołów z posiedzeń, analizowanie ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów w aspekcie finansowym i rzeczowym).

¹⁷ Uchwała nr XXXI/175/2016 Rady Miasta Skierniewice z dnia 29 listopada 2016 roku w sprawie przyjęcia programu współpracy Miasta Skierniewice z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2017 rok.

Projektu Program na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Tacy Sami”¹⁸ (projekt po konsultacjach społecznych)

Główny celem programu była systematyczna poprawa sytuacji osób niepełnosprawnych w Mieście. Jego wdrożenie i realizacja zakładała dążenie do pełnej integracji społecznej osób z niepełnosprawnością, minimalizację skutków niepełnosprawności, przeciwdziałanie wykluczeniu, wyrównanie szans oraz sprzyjanie pełnemu rozwojowi tych osób.

W programie działań wskazano cztery zadania:

1. uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób niepełnosprawnych,
2. ułatwienie osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu publicznym¹⁹,
3. wyrównywanie szans w zakresie edukacji osób niepełnosprawnych,
4. wspieranie osób niepełnosprawnych i ich rodzin poprzez system pomocy społecznej,
5. rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych.

W ramach zadania 2 ułatwienie osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, na potrzeby realizacji tego zadania zaplanowano sześć działań o zróżnicowanym charakterze odpowiadających na potrzeby osób niepełnosprawnych, w tym: wspieranie inicjatyw umożliwiających udział osób niepełnosprawnych w życiu kulturalnym, sportowym i artystycznym, poradnictwo psychologiczne, prawne i socjalne dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin, bieżąca informacja o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych, podejmowanie działań mających na celu podniesienie jakości obsługi osób niepełnosprawnych, w szczególności w urzędach administracji samorządowej, pomocy społecznej, urzędzie pracy i placówkach służby zdrowia, wydawanie kart parkingowych dla osób niepełnosprawnych i placówek opiekujących się osobami niepełnosprawnymi oraz wspieranie w środowisku lokalnym działań mających na celu usuwanie barier funkcjonalnych: urbanistycznych, architektonicznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się, dotyczących życia publicznego osób niepełnosprawnych, wysokość środków przekazanych organizacjom pozarządowym działającym na rzecz osób niepełnosprawnych. Wśród wskaźników realizacji wskazano np. liczbę ofert pracy pozyskanych dla osób niepełnosprawnych, wysokość środków przekazanych organizacjom pozarządowym działającym na rzecz osób niepełnosprawnych, wysokość środków przekazanych m.in. na: likwidację barier architektonicznych w miejscu zamieszkania, likwidację barier w komunikowaniu się i barier technicznych oraz liczbę obiektów użyteczności publicznej pozbawionych barier funkcjonalnych.

Sporządzanie ww. dokumentów strategicznych zostało poprzedzone konsultacjami społecznymi, w czasie których zainteresowani, w tym seniorzy oraz osoby niepełnosprawne jak również organizacje społeczne reprezentujące ww. grupy osób, mogły zgłaszać swoje uwagi i potrzeby.

(dowód: akta kontroli str. 248-279)

¹⁸ <http://www.bip.um.skierniewice.pl/artykuly/9184>

¹⁹ W uzasadnieniu zadania wskazano problem w zakresie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu publicznym wynikający m.in. z istnienia barier architektonicznych i urbanistycznych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych, w budynkach użyteczności publicznej, a także bariery transportowe wynikające z niedostatecznego dostosowania infrastruktury komunikacyjnej, a usuwanie tych barier, jako wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych. Jako realizatorów działania wskazano samorząd Miasta oraz MOPR. Jako źródło finansowania działania wskazano środki finansowe własne.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W Urzędzie nie opracowano kompleksowego planu usuwania barier architektonicznych i poprawy dostępności przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych, uwzględniającego m.in. określony harmonogram działań oraz dostępne źródła finansowania niezbędnych w powyższym zakresie inwestycji. Nie dokonano również rzetelnej, całościowej inwentaryzacji barier występujących w przestrzeni publicznej. W ww. dokumentach strategicznych dokonano jedynie ogólnego ujęcia tego problemu. Ewentualna inwentaryzacja powinna obejmować wszystkie przestrzenie i obiekty publiczne, począwszy od miejsc parkingowych, przystanków autobusowych, ciągów pieszych, po dostępność obiektów administracji publicznej, służby zdrowia, kultury i sportu.

Naczelnik Wydziału Organizacyjnego wyjaśnił w powyższej sprawie: „(...) W Mieście Skierniewice nie dokonano (...) całościowej inwentaryzacji barier występujących w przestrzeni publicznej i nie opracowano kompleksowego planu usuwania barier architektonicznych i poprawy dostępności przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych, uwzględniającego m.in. określony harmonogram działań oraz dostępne źródła finansowania niezbędnych w powyższym zakresie inwestycji, ponieważ taki obowiązek nie wynika z przepisów prawa.

Prezydent Miasta Skierniewice oraz podległe mu służby zdają sobie sprawę z ogromu potrzeb w zakresie poprawy dostępności obiektów administracji użyteczności publicznej, służby zdrowia, kultury, sportu, edukacji, miejsc parkingowych, przystanków autobusowych, ciągów komunikacyjnych i pieszych dla osób starszych i niepełnosprawnych, dlatego dostępność do ww. obiektów i ciągów komunikacyjnych jest systematycznie poprawiana poprzez modernizację lub budowę nowych. Przedsięwzięcia te odbywają się z uwzględnieniem potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, w miarę posiadanych środków finansowych.

Ponadto Prezydent Miasta Skierniewice oraz podległe mu służby są w stałym i bardzo dobrym kontakcie z osobami starszymi i niepełnosprawnymi i na bieżąco reagują na najpilniejsze potrzeby w zakresie poprawiania dostępności do obiektów użyteczności publicznej”.

(dowód: akta kontroli str. 332-336)

Ocena cząstkowa

W ocenie NIK brak kompleksowego planu usuwania barier architektonicznych i technicznych w celu poprawy dostępności przestrzeni publicznej Miasta dla osób starszych i niepełnosprawnych, uwzględniającego m.in. całościową inwentaryzację tych barier oraz określony harmonogram działań i dostępne źródła finansowania niezbędnych w powyższym zakresie inwestycji nie zapewnia skutecznego rozwiązania wskazanego problemu. Może również wpływać na skuteczność i efektywność działań w zakresie realizacji celów określonych w odniesieniu do środowisk osób starszych i niepełnosprawnych przyjętych w dokumentach strategicznych Miasta.

3. Działania na rzecz stworzenia warunków do aktywnego i samodzielnego funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w przestrzeni publicznej

Opis stanu faktycznego

8. Analiza wybranych dokumentacji projektowych, przetargowych i wykonawczych, inwestycji realizowanych w latach 2016-2017 przez Urząd wykazała, że w analizowanych przypadkach przewidziano już na etapie projektu udogodnienia dla niepełnosprawnych. Analizą objęte zostały inwestycje remont i adaptacja budynku na potrzeby muzeum historycznego oraz budowa boiska do gry w hokeja na trawie.

(dowód: akta kontroli str. 209-247, 312-331)

Analizą objęto również przyjęte rozwiązania dotyczące budowy i wyposażania placów zabaw i siłowni zewnętrznych powodujące, że Miasto nie zawsze uwzględniało rozwiązania dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Naczelnik Wydziału Organizacyjnego Urzędu wyjaśnił w powyższej sprawie, że kwestia niedostosowania ogólnodostępnych siłowni plenerowych do potrzeb osób niepełnosprawnych (brak urządzeń przeznaczonych dla tej grupy) tylko pierwszych wybudowanych siłowni oraz, że na kolejnych tego typu obiektach, zostały zamontowane urządzenia do ćwiczeń rekreacyjnych przeznaczone dla osób niepełnosprawnych oraz seniorów tj. w przypadku czterech wybudowanych w roku 2016 siłowni - na 16 zamontowanych tam urządzeń do ćwiczeń (na każdej siłowni) - 4 urządzenia były przeznaczone dla osób niepełnosprawnych. Zrealizowano również siłownię zewnętrzną w całości dedykowaną osobom niepełnosprawnym oraz seniorom przy ul. Szarych Szeregów, z odpowiednio przystosowanymi i atestowanymi urządzeniami. W odniesieniu do ww. obiektów wybudowanych w roku 2017 zamontowano po 18 urządzeń do ćwiczeń, w tym po 4 urządzenia dla osób niepełnosprawnych oraz po dwa urządzenia dla seniorów.

W odniesieniu do czterech placów zabaw dla dzieci doposażonych w 2016 roku, wyjaśniono, że z uwagi na ograniczoną powierzchnię tych placów nie wydzielono na nich stref dla dzieci niepełnosprawnych oraz, że w planach Miasta na rok 2018 dotyczących jednego placu zabaw przewidziano taką strefę oraz urządzenia dla dzieci niepełnosprawnych²⁰.

(dowód: akta kontroli str. 125-160, 332-336)

Przeprowadzone oględziny czterech inwestycji zrealizowanych w latach 2016-2017 przez Urząd, dwie samorządowe jednostki organizacyjne oraz miejską spółkę wykazały określone ograniczenia w dostępności dla osób z różnymi dysfunkcjami obiektów, w których były realizowane wskazane inwestycje. Dostosowanie obiektów oraz zidentyfikowane w obiektach bariery, przedstawione przedstawiały się następująco (informacje prezentowane w układzie element poddany oględzinom plus charakterystyki, w tym ewentualne utrudnienia dla osób starszych i niepełnosprawnych):

(dowód: akta kontroli str. 209-247, 312-331)

W Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Władysława S. Reymonta – Filii nr 1 oględzinom poddano następujące elementy:

²⁰ Wg stanu na dzień zakończenia kontroli (29.01.2018 r.) realizacja tej inwestycji jeszcze się nie rozpoczęła.

- najbliższe otoczenie budynku²¹: do budynku prowadził chodnik osiedlowy wykonany z kostki betonowej; w pobliżu znajdowały się przystanki miejskiej komunikacji autobusowej;
- oznakowanie budynku: budynek oznaczony był standardowymi czerwonymi tablicami informacyjnymi oraz dużym napisem umieszczonym nad wejściem;
- obszar wejścia do budynku: wejście do budynku wyposażone schody i pochylnię; pochylnia wyposażona w podwójną poręcz umieszczoną z obu stron; nawierzchnia wykonana została z kostki betonowej; schody z płyt betonowych z warstwą antypoślizgowej nawierzchni, wyposażone w poręcz po obu stronach; stwierdzone utrudnienia dotyczyły braku oznaczeń kontrastowych krawędzi stopni na schodach prowadzących do budynku, górne część stopni schodów wystawały krawędzią poza podstawę stopnia; otwarcie drzwi wejściowych wymagało dużego wysiłku, a w „wiatrołapie” i drzwiach wejściowych występowały dwucentymetrowe progi;
- przestrzeń/urządzenia do poruszania się po budynku²²: pomieszczenia użytkowane przez bibliotekę znajdowały się na jednym poziomie; pomieszczenie czytelnicy dysponowało przestrzenią umożliwiającą poruszanie się osób na wózkach inwalidzkich; biurka w czytelnicy, w tym biurka komputerowe również umożliwiały korzystanie z nich przez osoby na wózkach inwalidzkich; stwierdzone utrudnienia dotyczyły: występowania progów w przejściach pomiędzy pomieszczeniami/częściami biblioteki;
- pomieszczenia higieniczno-sanitarne: w toalecie brak było uchwytów przy misce toaletowej i umywalce; zbyt wysoko zostało umieszczone lustro; brak właściwych oznaczeń na drzwiach;
- kolorystyka ścian, podłóg i wyposażenia²³: różnice kolorystyczne pomiędzy częściami podłogi (a także pomieszczeniami) były elementami ułatwiającymi poruszanie się osobom słabowidzącym;
- istotne elementy wyposażenia: kontuar rejestracji posiadał część obniżoną ułatwiającą obsługę osób niskich/na wózkach/dzieci;
- parking dla użytkowników budynku: brak parkingu przy budynku.

W Pływalni Miejskiej „NAWA”²⁴ oględzinom poddano następujące elementy:

- najbliższe otoczenie budynku: najbliższe otoczenie budynku stanowił obszerny parking i chodniki prowadzące do wejścia głównego; na pływalnię można dojechać komunikacją miejską;
- oznakowanie budynku: budynek oznaczony jest dużym napisem umieszczonym nad wejściem;
- obszar wejścia do budynku: do budynku prowadziły jednobiegowe schody oraz dwubiegowa pochylnia (spadek pochylni <8%; szerokość biegów 160 cm); schody wyposażone w poręcz po obu stronach i na środku biegu; pochylnia również wyposażona w poręcz umieszczoną z obu stron biegów; poręcz pomalowana kontrastowym kolorem względem ściany; nawierzchnia pochylni wykonana z kostki betonowej (antypoślizgowa); drzwi wejściowe dobrze widoczne na tle fasady budynku; otwieranie drzwi nie wymaga dużego wysiłku fizycznego; wystarczająca przestrzeń manewrowa w wiatrołapie;

²¹ Chodniki otaczające budynek (w odniesieniu do możliwości dotarcia do budynku osób z trudnościami w poruszaniu się i osób niewidomych), odległość od przystanków komunikacji miejskiej, elementy oznakowania wskaźnikowego poziomego dla osób niewidomych.

²² Ciągi komunikacyjne, klatki schodowe, pomieszczenia i windy.

²³ Kontrasty barwne pomiędzy tymi elementami.

²⁴ Pływalnia (obiekt rekreacyjny) posiadał dwa baseny oraz pomieszczenia do treningów siłowych i odnowy biologicznej.

stwierdzone utrudnienie stanowiły: uskok na końcowym fragmencie pochylni; płytki ceramiczne, okładzina schodów tworzy śliską powierzchnię (płytki ceramiczne); krawędzie stopni bez oznaczeń kontrastowych; poręcz środkowa schodów z ostrymi zakończeniami rur; progi 1,5 cm w wejściu głównym i wejściu z wiatrołapu;

- przestrzeń poruszania się po budynku: powierzchnia podłóg w budynku twarda i gładka (na głównej kondygnacji podłoga wyłożona gresem, na kondygnacji dolnej wykładziną); w holu głównym (w obrębie kas) zamontowana bariera oddzielająca przestrzeń ogólnodostępną od przestrzeni dla osób korzystających z pływalni - poprawnie skonstruowana (dolna poprzeczka na wysokości ok. 40 cm od podłogi); przejście w barierze o szerokości 100 cm umożliwiające przemieszczanie się osobom poruszającym się na wózkach; dojście z szatni do basenów poprzez pochylnię o spadku ok. 7,5%; na pochylni maty z tworzywa sztucznego; komunikacja pomiędzy kondygnacjami poprzez schody lub platformę dla wózków; szatnie wyposażone w szafki umieszczone na różnych wysokościach; suszarki z regulowaną wysokością (bez konieczności trzymania suszarki w dłoni); droga dotarcia z szatni poprzez natryski do basenu pozbawiona jest barier architektonicznych; toalety z przestrzenią wystarczającą do poruszania się na wózku, wyposażone w uchwyty; natryski wyposażone w moduły umożliwiające korzystanie osobom o różnym wzroście, dodatkowo dostępna kabina wyposażona w uchwyty i siodełko dla osób poruszających się na wózkach; na widownię prowadzą szerokie drzwi oznaczone kolorem żółtym; przestrzeń do przemieszczania się wystarczająca dla osób na wózkach; pomiędzy krzesłkami dostępne miejsce dla osób na wózkach;
- stwierdzone utrudnienia: brak oznaczeń kontrastowych na krawędziach schodów oraz niski poziomy oświetlenia; brak oznaczeń wypukłych na drzwiach toalety; cokół pod umywalką z podjazdem niedostosowanym do potrzeb osób poruszających się na wózkach aktywnych; siłownia na głównej kondygnacji niedostępna dla osób poruszających się na wózkach z uwagi na schody prowadzące do pomieszczenia, siłownia na dolnej kondygnacji nie zawiera barier architektonicznych, jednak niedostępna dla osób poruszających się na wózkach z uwagi na sposób ustawienia urządzeń do ćwiczeń; brak barier architektonicznych w pomieszczeniu odnowy biologicznej, stwierdzone utrudnienia dotyczyły braku oznaczenia kontrastowego lub barierki przy pochylni prowadzącej na widownię; brak zabezpieczenia krawędzi uskoków na widowni; pływalnia: krawędzie basenów oznaczone kontrastowo (do jednego z basenów wejście możliwe poprzez schody; brak dźwigu umożliwiającego umieszczenie w basenie osób z trudnościami w poruszaniu się;
- parking: przy budynku pływalni brak było wyznaczonych i oznaczonych miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami.

W Poradni Psychologicznej – Pedagogicznej oględzinom poddano n.w. elementy:

- najbliższe otoczenie budynku: dojazd do budynku poradni możliwy zarówno samochodem jak i komunikacją miejską;
- oznakowanie budynku: budynek oznaczony standardową czerwoną tablicą informacyjną
- obszar wejścia do budynku: brak barier architektonicznych; drzwi otwierane bez dużego wysiłku fizycznego przy otwieraniu; klatki schodowe zostały wyposażone w poprawne oznaczenia kontrastowe krawędzi stopni oraz początku i końca biegu schodów; poręcze umieszczone po obu stronach biegów schodów; poręcze umieszczone na właściwej wysokości, we właściwej odległości od ścian; prawidłowy kształt i średnica poręczy; w budynku dostępna była winda – jej

wymiary, oświetlenie kabiny, prawidłowe oznaczenie przycisków panelu sterowania i w strefie oczekiwania; sprawny system alarmowy;
stwierdzone utrudnienia to: słabo widoczne drzwi wejściowe do budynku na tle fasady budynku (podobieństwo kolorystyczne); próg dwa cm w wejściu do windy wynikający z nieprecyzyjnego zatrzymywania kabiny względem poziomu podłogi kondygnacji; instrukcja obsługi systemu alarmowego w windzie wyłącznie w postaci tekstowej (brak takiej informacji w alfabecie Braille'a); brak możliwości połączenia wideo z operatorem systemu alarmowego (ułatwienie dla osób niesłyszących); brak informacji głosowej w kabinie; brak informacji dźwiękowej o przyjeździe windy dla oczekujących;

- przestrzeń poruszania się po budynku: korytarz pozbawiony przeszkód fizycznych; szerokość korytarza wystarczająca dla osób poruszających się na wózkach; rozmieszczenie krzeseł, gaśnic, koszy na śmieci prawidłowe (nie utrudniło przemieszczania); na podłogach wykorzystano elementy kontrastowe (żółte pasy) do oznaczenia głównego ciągu komunikacyjnego; na ścianach umieszczone kontrastowe (żółte) elementy wspomagające poruszanie się osób słabowidzących; toaleta została dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych wyposażona w niezbędne uchwyty, natrysk dostosowany do osób na wózkach, odpowiednia przestrzeń manewrowa; pomieszczenia (sale zajęć, gabinety, sekretariat) prawidłowo oznaczona, odpowiednia przestrzeń manewrowa, właściwa kolorystyka wyposażenia (zachowany kontrast pomiędzy kolorystyką pomieszczenia i wyposażenia); prawidłowe oświetlenie; podłogi wolne od progów pomiędzy pomieszczeniami;
stwierdzone utrudnienia: nierównomierne oświetlenie korytarza (szczególnie w obszarze oznaczeń pomieszczeń).
- parking: brak oznakowanych/wydzielonych miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami;

Budynek Ratusza – Siedziba Urzędu Miasta Skierniewice

Oględzinom poddano takie elementy, jak:

- najbliższe otoczenie budynku: w budynku pobliżu znajdują się przystanki komunikacji miejskiej;
- stwierdzone utrudnienia: nawierzchnia ciągów pieszych w najbliższym otoczeniu budynku wykonana jest z kostki granitowej łupanej;
- oznakowanie budynku: standardowe czerwone tablice urzędowe;
- obszar wejścia do budynku: do budynku prowadziły schody oraz pochylnia; nawierzchnia schodów i pochylni wykonana jest z płyt granitowych; nawierzchnia antypoślizgowa (chropowata); spadek pochylni <5%; pochylnia i schody wyposażone poręcze o prawidłowej konstrukcji – poręcze dwururowe, wysunięte poza bieg schodów/pochylni, bez ostrych zakończeń; wejście dobrze widoczne na tle fasady; drzwi skrzydłowe otwierane automatycznie;
stwierdzone utrudnienie: brak kontrastowych oznaczeń krawędzi stopni, stopnie z tzw. noskami; brak oznaczeń kontrastowych na szybach drzwi wejściowych;
- przestrzeń poruszania się po budynku: korytarze w budynku pozbawione przeszkód fizycznych; szerokość korytarzy jest wystarczająca dla osób poruszających się na wózkach;
- stwierdzone utrudnienia dotyczą kolorystyki (szata graficzna) podłogi i materiału, z którego została wykonana (mogą utrudniać poruszanie się osobom słabowidzącym; brak wyraźnych elementów np. pasów prowadzących w podłodze - płytki ułożone w szachownicę); nawierzchnia podłogi połyskująca, odbijająca światło z lamp oświetlających korytarze; w budynku brak windy;

- obsługa osób z niepełnosprawnościami odbywa w lobby obok punktu obsługi interesanta lub w tym punkcie; punkt zlokalizowany bezpośrednio przy wejściu (brak utrudnień architektonicznych w dostępie do niego); toaleta przygotowana zgodnie z wymaganiami dostępności - wyposażona w uchwyty, zapewniająca możliwość podjechania pod umywalkę, z wystarczającą przestrzeń manewrową;
- stwierdzone utrudnienia: słabo widoczne oznaczenie punktu obsługi klienta (przezroczyste litery); brak pętli indukcyjnej dla osób słabosłyszących; brak systemu tłumaczenia online dla osób posługujących się językiem migowym; zbyt wysoko umieszczony zamek otwierający przewijak dla dzieci – 160 cm od podłogi (osoba niskorosta, na wózku nie będzie mogła skorzystać z przewijaka); brak systemu wzywania pomocy (system przyzywowy – przycisk nie jest zamontowany); brak również wypukłych oznaczeń płci na drzwiach toalet;

(Dowód: akta kontroli str. 151-208)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W budynku/pomieszczeniach Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Władysława S. Reymonta – Filii nr 1 stwierdzono nw. bariery architektoniczne i inne rodzaje braku dostępności/utrudnień w dostępie dla osób niepełnosprawnych (z różnymi dysfunkcjami) i osób starszych:
 - obszar wejścia do budynku: utrudnienia dotyczyły braku oznaczeń kontrastowych krawędzi stopni na schodach prowadzących do budynku, górne część stopni schodów wystawały krawędzią poza podstawę stopnia; otwarcie drzwi wejściowych wymagało dużego wysiłku, a w „wiatrołapie” i drzwiach wejściowych występowały dwucentymetrowe progi;
 - przestrzeń/urządzenia do poruszania się po budynku²⁵: utrudnienia dotyczyły występowania progów w przejściach pomiędzy pomieszczeniami/częściami biblioteki; pomieszczenia higieniczno-sanitarne: w toalecie brak było uchwytów przy misce toaletowej i umywalce; zbyt wysoko zostało umieszczone lustro; brak właściwych oznaczeń na drzwiach.

(dowód: akta kontroli str. 162-173)

W budynku Pływalni Miejskiej „NAWA”²⁶ stwierdzono nw. bariery (jw.):

- obszar wejścia do budynku - utrudnienia stanowiły: uskok na końcowym fragmencie pochylni; płytki ceramiczne, okładzina schodów tworzy śliską nawierzchnię (płytki ceramiczne); krawędzie stopni bez oznaczeń kontrastowych; poręcz środkowa schodów z ostrymi zakończeniami rur; progi 1,5 cm w wejściu głównym i wejściu z wiatrołapu;
- przestrzeń/urządzenia - stwierdzone utrudnienia: brak oznaczeń kontrastowych na krawędziach schodów oraz niski poziomi oświetlenia; brak oznaczeń wypukłych na drzwiach toalety; cokół pod umywalką z podjazdem niedostosowanym do potrzeb osób poruszających się na wózkach aktywnych; siłownia na głównej kondygnacji niedostępna dla osób poruszających się na wózkach z uwagi na schody prowadzące do pomieszczenia, siłownia na dolnej kondygnacji nie zawiera barier architektonicznych, jednak niedostępna dla osób poruszających się na wózkach z uwagi na sposób ustawienia urządzeń do ćwiczeń; brak oznaczenia kontrastowego lub barierki przy pochylni prowadzącej na widownię; brak zabezpieczenia krawędzi uskoków na widowni; pływalnia: brak

²⁵ Ciągi komunikacyjne, klatki schodowe, pomieszczenia i windy.

²⁶ Pływalnia (obiekt rekreacyjny) posiadał dwa baseny oraz pomieszczenia do treningów siłowych i odnowy biologicznej.

dźwigu umożliwiającego umieszczanie w basenie osób z trudnościami w poruszaniu się;

- parking: przy budynku pływalni brak było wyznaczonych i oznaczonych miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami (pomimo dostępnej powierzchni na ten cel).

(dowód: akta kontroli str. 174-191)

W Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej stwierdzono nw. bariery (jw.):

- obszar wejścia do budynku - stwierdzone utrudnienia to: słabo widoczne drzwi wejściowe do budynku na tle fasady budynku (podobieństwo kolorystyczne); próg dwucentymetrowy w wejściu do windy wynikający z nieprecyzyjnego zatrzymywania kabiny względem poziomu podłogi kondygnacji; instrukcja obsługi systemu alarmowego w windzie wyłącznie w postaci tekstowej (brak takiej informacji w alfabecie Braille'a); brak możliwości połączenia wideo z operatorem systemu alarmowego (ułatwienie dla osób niesłyszących); brak informacji głosowej w kabinie; brak informacji dźwiękowej o przyjechaniu windy dla oczekujących;
- przestrzeń poruszania się po budynku: stwierdzone utrudnienia: nierównomierne oświetlenie korytarza (szczególnie w obszarze oznaczeń pomieszczeń);
- parking: brak oznakowanych/wydzielonych miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami.

(dowód: akta kontroli str. 151-161)

Budynek Ratusza – Siedziba Urzędu Miasta Skierniewice - stwierdzono nw. bariery (jw.):

- stwierdzone utrudnienia: nawierzchnia ciągów pieszych w najbliższym otoczeniu budynku wykonana jest z kostki granitowej łupanej;
- obszar wejścia do budynku - stwierdzone utrudnienie: brak kontrastowych oznaczeń krawędzi stopni, stopnie z tzw. noskami (wystający poza podstawę górna część stopnia; brak oznaczeń kontrastowych na szybach drzwi wejściowych);
- przestrzeń poruszania się po budynku - stwierdzone utrudnienia dotyczą: kolorystyki (szata graficzna) podłogi i materiału, z którego została wykonana (mogą utrudniać poruszanie się osobom słabowidzącym; brak wyraźnych elementów np. pasów prowadzących w podłodze - płytki ułożone w szachownicę); nawierzchnia podłogi połyskująca, odbijająca światło z lamp oświetlających korytarze; w budynku brak windy; słabo widoczne oznaczenie punktu obsługi klienta (przezroczyste litery); brak pętli indukcyjnej dla osób słabosłyszących; brak systemu tłumaczenia online dla osób posługujących się językiem migowym; w toalecie: zbyt wysoko umieszczony zamek otwierający przewijak dla dzieci – 160 cm od podłogi (osoba niskorosła, na wózku nie będzie mogła skorzystać z przewijaka); brak systemu wzywania pomocy (system przyzywowy – przycisk nie jest zamontowany); brak również wypukłych oznaczeń poci na drzwiach toalet.

(Dowód: akta kontroli str. 192-208)

Obiekty użyteczności publicznej, które wybudowano, wyremontowano, przebudowano lub zmieniono sposób ich użytkowania po 1 stycznia 1995 r., muszą być dostępne dla osób niepełnosprawnych, nie tylko poruszających się na wózkach

inwalidzkich, ale również dla osób z innymi niż fizyczne dysfunkcjami. Obowiązek w tym zakresie wynika z art. 5 ust. 1 pkt 4 Prawa budowlanego²⁷.

Naczelnik Wydziału Organizacyjnego Urzędu wyjaśnił w sprawie powyższych nieprawidłowości:

„(...) Budynek Ratusza – siedziba Urzędu Miasta Skierniewice

- budynek jest obiektem zabytkowym i wszelkie prace były wykonywane w konsultacji z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;
- posadzki w całym budynku parterowej części Ratusza zostały wykonane z płyt marmurowych zgodnie z wymogiem postawionym przez WKZ;
- przycisk systemu wzywania pomocy w toalecie został zamontowany;
- w przypadku interesanta posługującego się językiem migowym, do jego obsługi przoszony jest pracownik Urzędu Miasta, który ukończył stosowny kurs;
- oznakowanie dla osób niepełnosprawnych słabo widzących (kontrastowe elementy na ramie drzwi, wypukłe oznakowania pomieszczeń WC), mało kontrastowe kolorystycznie wyposażenie pomieszczeń, a także wysokość montażu przewijaka i defibrylatora będą na bieżąco eliminowane.

Budynek Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Skierniewicach

Przedmiotowy obiekt powstał wyniku realizacji zadania inwestycyjnego pn.: „Przebudowa, modernizacja z przystosowaniem dla osób niepełnosprawnych budynku ZSZ nr 2 na potrzeby Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej”. W ramach tej inwestycji wykonano kompletną przebudowę 3-go piętra ZSZ Nr 2, nowy rozkład pomieszczeń odpowiadający wybranej funkcji i specjalną aranżację oaz dostosowano pomieszczenia dla potrzeb osób korzystających z pomocy Poradni - głównie dzieci, w tym niepełnosprawnych. Jednym z założeń spełniającym warunki dostępności obiektu dla osób niepełnosprawnych była wykonanie wewnętrznej windy oraz likwidacja schodów zewnętrznych i obniżenie poziomu stropu w miejscu wejścia do budynku.

Uwagi dotyczące utrudnień dla osób niedowidzących i niedosłyszących będą na bieżąco eliminowane. Regulacja windy została wykonana, brak jest różnicy poziomu podłogi windy z korytarzem. Przy sprzyjającej pogodzie wyznaczone zostaną miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych.

Budynek Miejskiej Biblioteki Publicznej Filia nr 1 w Skierniewicach

Budynek Pływalni Miejskiej NAWA w Skierniewicach

Prezydent Miasta zobowiązał kierowników kontrolowanych jednostek, tj. Dyrektora Miejskiej Biblioteki Publicznej w Skierniewicach i Prezesa Pływalni Miejskiej NAWA sp. z o.o. w Skierniewicach, do podjęcia działań na rzecz systematycznej likwidacji stwierdzonych w trakcie kontroli utrudnień w zakresie dostępu tych obiektów dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Ponadto informuję, że w 2018 roku planowane jest rozpoczęcie realizacji zadania inwestycyjnego pn.: „Budowa pływalni miejskiej wraz z lodowiskiem”. Obiekt ten będzie w pełni dostosowany dla potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych. Stosowne środki finansowe na ten cel zostały zabezpieczone w budżecie Miasta Skierniewice na rok 2018, a zakończenie inwestycji planowane jest na rok 2020”.

(dowód: akta kontroli str. 312-331)

²⁷ T.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1332 ze zm.

NIK ocenia, że objęte kontrolą inwestycje tylko w ograniczonym zakresie uwzględniały rozwiązania zapewniające osobom niepełnosprawnym i starszym dostęp do przestrzeni publicznej Miasta, w szczególności w niewielkim stopniu uwzględniały potrzeby osób ze znaczną dysfunkcją narządu wzroku lub słuchu. W okresie objętym kontrolą Miasto dokonywało również doposażenia placów zabaw dla dzieci, nie uwzględniono jednak wyposażenia przeznaczonego dla dzieci niepełnosprawnych.

Analizowane dokumentacje techniczne uwzględniały natomiast rozwiązania zapewniające dostępność obiektów dla osób starszych i niepełnosprawnych.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁸, wnosi o podjęcie działań mających na celu wyeliminowanie barier architektonicznych i technicznych, w objętych kontrolą obiektach, utrudniających osobom starszym i niepełnosprawnym dostęp do przestrzeni publicznej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach: jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi.

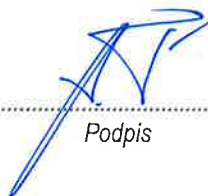
Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, dnia 31 stycznia 2018.

Kontroler
Andrzej Pietrzyk
Specjalista kontroli państwowej

Podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi

Dyrektor
Przemysław Szewczyk

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Łodzi
z ur.

Grażyna Turzikiewicz-Gnatecka
wicedyrektor

²⁸ Dz. U. z 2017 r., poz. 524.

